

DÖNEM SONUNA İLİŞKİN ÖNEMLİ HATIRLATMALAR

A. GİRİŞ

Hesap dönemi takvim yılı olan vergi mükelleflerinin, gelir ve kurumlar vergisi beyannamelerinde beyan etmeleri gereken gelir ve kurumlar vergisi matrahını doğru bir şekilde hesaplayabilmeleri ve kanunen yapılması zorunlu işlemlerin zamanında yapılması için önemli gördüğümüz bazı hatırlatmalar bu sirkülerimizde sıralanmıştır. Cezai yaptırımlara muhatap tutulmamak için aşağıda belirtilen işlemler üzerinde titizlikle durulmalıdır.

B. DÖNEM SONU İŞLEMLERİNE İLİŞKİN HATIRLATMALAR

1. Dönem sonu fiili envanter çalışması yapılmalı ve mevcut, alacak ve borçlar için mutabakat yapılmalıdır. Özellikle satıcılar ile mutabakat yapılmak suretiyle şirkete intikal etmeyen fatura olup olmadığı ortaya çıkartılmalı ve cari döneme ilişkin faturaların en geç Aralık ayında deftere kaydedilmesi sağlanmalıdır.
2. Stoklar sayılmalı ve müfredat listesi çıkartılmalıdır. Fiili durum ile kaydi durum arasındaki farklar araştırılmalı ve katma değer vergisi de dikkate alınarak gerekli düzeltme işlemleri yapılmalıdır.
3. Stoklarda % 10 ve üzerinde değer düşüklüğü varsa bu stoklar VUK 267. maddede sayılan ortalama satış fiyat esasına göre değerlendirilmeyecek durumdaysa dönem kapanmadan takdir komisyonuna başvurularak gerekli karşılık işlemleri yapılmalıdır.
4. Dönem içinde aktifleştirilen yatırımlar ile ithal olunan sabit kıymetlere ait faiz ve kur farkları ilgili varlığın maliyetine eklenmelidir.
5. Yıl içinde satın alınan binek otolar için kıst esasa göre belirlenmiş sınırlar içindeki kısım için amortisman ayrılmalı; daha önceki yıllarda kıst esasa göre amortisman ayrılan binek otoların ilk yılda ayrılmayıp en son yıl ayrılması gereken amortisman tutarı amortisman giderlerine ilave edilmelidir.
6. Dönem içinde satılan sabit kıymetler için gerekli şartlar oluşmuş ise yenileme fonuna ayrılabilmesi göz önünde bulundurulmalıdır. Bunun için süresinde alınmış yönetim kurulu veya müdürler kurulu kararının gerektiği unutulmamalıdır. Daha önceki yıllarda ayrılan yenileme fonları da; yeni varlık satın alınmış ise yeni varlık için ayrılacak olan amortisman tutarından düşülmesi, yeni varlık satın alınmamış ise yenileme fonunun ayrıldığı yıldan bu yana üç yıllık sürenin dolup dolmadığı kontrol edilmelidir. Üç yıllık süre dolmuş ve yenileme fonu amortisman giderlerinden mahsup edilememişse bakiye gelir kaydedilmelidir.
7. Bir önceki yılda peşin olarak ödenen giderler cari dönem giderlerine; peşin olarak tahsil edilen gelirler cari dönem gelirlerine aktarılmalıdır.
8. Alacak senetleri ve alınan vadeli çekler reeskonta tabi tutulabilir. Bu durumda borç senetlerinin ve verilen vadeli çeklerin de reeskonta tabi tutulması zorunludur. Alacak ve borç senetleri üzerlerinde yazılı faiz oranıyla reeskonta tabi tutulmalıdır. Senet üzerinde faiz oranı yazılmamış ise TL cinsindeki senetler için TCMB avans işlemler için kullanılan faiz oranı, yabancı para cinsindeki senetler için LIBOR esas alınmalıdır.
9. Banka mevduatları ile banka kredilerinin dönem sonuna kadar oluşmuş faiz tutarları hesaplanmalı ve mevduat faizleri faiz gelirlerine, kredi faizleri (yatırımlar hariç) finansman giderlerine intikal ettirilmelidir. Mevduat faizlerine ilişkin stopaj tutarları bankalardan alınacak kesinti listeleri ile kontrol edilmelidir. Mevduat faizlerine ilişkin faiz geliri tahakkuklarında kurumlar vergisi beyannamesinin

verilme tarihine kadar ilgili bankadan bunlara ait stopaj tutarı belgelenmesi halinde, anılan stopaj tutarı da beyanname üzerinde tahakkuk eden vergiden mahsup edilebilecektir.

10. Menkul kıymetler ve finansal varlıklar VUK. 279. maddeye göre değerlendirilmelidir. Bağlı menkul kıymetlerde, iştiraklerde ve bağlı ortaklık olarak sınıflandırılmış iştirak hisseleri ve hisse senetleri ile fon portföyünün % 51'i Borsa İstanbul hisse senetlerinden oluşan yatırım fonları alış bedeliyle, diğer menkul kıymetler ise borsa rayicisiyle değerlendirilmelidir. Anılan menkul kıymetlerin borsa rayicisi yoksa veya borsa rayicinin muvazaalı olduğu anlaşılırsa, değerlemeye esas menkul kıymetin alış bedeline; vadesinde elde edilecek olan gelirin iktisap tarihi ile değerlendirilmesine kadarki kısma isabet eden gelir eklenmek suretiyle değerlendirilmelidir. Ancak borsa rayicisi bulunmayan, getirisi ihraç edenin kar/zararına göre belirlenen veya değerlendirilme gününde getirisi hesaplanamayan menkul kıymetler alış bedeliyle değerlendirilmelidir.
11. Dönem içinde dava ve icra safhasına gelen alacaklar ile dava ve icrai takibe değmeyecek 8.900,00 TL tutardaki küçük alacaklar için şüpheli ticari alacak karşılığı ayrılabilir. Teminata bağlı alacaklar için şüpheli ticari alacak karşılığı ayrılmamalıdır. Daha önceki dönemlerde dava ve icra takibine alınmış olması nedeniyle şüpheli ticari alacak karşılığı ayrılmış olan alacaklardan tahsilat yapılmış ise yapılan tahsilat oranına göre daha önce ayrılan karşılıklar iptal edilmelidir. İflas eden şirketlerden olan ticari alacaklara şüpheli ticari alacak karşılığı ayrılabilmesi için; ilgili iflas dairesine kaydedtirilen alacağın iflas dairesince kabul edilmiş olması şarttır. Alacağın kabul edilerek kayda alındığı ve sıra cetveline kaydedildiği yazısı alınmadan sadece müracaat dilekçesi ile bu türdeki ticari alacaklar için şüpheli ticari alacak karşılığı ayrılmamalıdır.
12. Şirket ortaklarına veya ilişkili kişilere verilen borçlar için adet yoluyla faiz hesaplanmalı ve hesaplanan faiz tutarı dönem sonunda ilgisine % 20 KDV oranıyla fatura edilmelidir. Adat işleminde kullanılacak faiz oranı kredi kullanan şirketler için kredi faizi oranında, kredi kullanmayan mevduat faizi elde edenler için elde edilen mevduat faizi oranında, mevduat faizi elde etmeyenler ve kredi kullanmayanlar ise hesaplama için TCMB reeskont faiz oranını kullanmaları gerekmektedir.
13. KVK. 7. madde gereğince kontrol edilen yabancı kurum kazancının bulunup bulunmadığı kontrol edilmeli, aranan şartların mevcudiyeti ve kontrol edilen yabancı kurumun kazancının varlığı durumunda, kontrol edilen yabancı kuruma ait kazançlar, bu kurumun kar dağıtımına kararına bakılmaksızın cari dönem kazancına dahil edilmelidir.
14. KVK 12. madde gereğince kurum ortakları ve ilişkili kişilerden temin edilen borçlanmaların herhangi bir tarihte kurumun dönem başı öz varlığının üç katını aşıp aşmadığı kontrol edilmelidir. Örtülü sermayenin varlığının tespiti halinde bu sermayeye ilişkin olarak hesaplanan faiz tutarı dönem sonu itibarıyla kanunen kabul edilmeyen gider ve borç temin edilen ilişkili kişiye dağıtılmış kar payı olarak dikkate alınarak vergilendirme yapılmalıdır.
15. KVK 13. madde gereğince kurumla ilişkili kişilerle cari dönemde yapılan işlemler gözden geçirilmeli ve emsallere uygunluk ilkesine aykırı işlem yapıp yapılmadığı kontrol edilmelidir. Yapılan kontroller sonucunda emsallere uygunluk ilkesine aykırı işlem yapıldığı tespit edilmiş ise gerekli düzeltme işlemleri faturalaşmak yoluyla yapılmalıdır. Bu şekilde düzeltme yapılmayacak ise tarafların gelir ve kurumlar vergisine ilişkin beyanları, transfer fiyatlandırması yoluyla örtülü kazanç dağıtımına ilişkin mevzuat göz önünde bulundurularak yapılmalıdır. Diğer taraftan kurumlar vergisi beyannamesi ekinde yer alan Transfer Fiyatlandırması, Kontrol Edilen Yabancı Kurum ve Örtülü Sermayeye İlişkin forma yazılacak bilgiler için gerekli bilgi ve belgeler temin edilmeli ve ilişkili şirketlerle gerekli mutabakat sağlanmalıdır. Büyük Mükellefler vergi dairesine kayıtlı mükellefler yurt içi ve yurt dışı ilişkili kişilerle, diğer vergi dairelerine kayıtlı mükelleflerin sadece yurt dışı ilişkili kişilerle yapmış oldukları işlemler için 1. Seri No.lu Transfer Fiyatlandırması Yoluyla Örtülü Kazanç Dağıtım Hakkında Tebliğ gereğince hazırlanması gereken transfer fiyatlandırması raporu için gerekli hazırlıklar yapılmalıdır. Ayrıca 6102

sayılı Kanunun 199. maddesi gereğince bağlı şirketler tarafından hazırlanması gereken rapor için gerekli doneler oluşturulmalıdır.

16. Defterlerini fiziki ortamda tutanlar, 2023 yılı için tasdik edilmiş defter sayfalarının yeterli olup olmadığını kontrol etmeli ve eksik sayfa var ise yıl bitmeden ek defter tasdik ettirmelidir.
17. Mevcut yönetim/müdürler kurulu karar defterinin takip eden hesap döneminde de kullanılması düşünülüyor ise 2024 takvim yılı için yeni yönetim kurulu karar defteri tasdik ettirilmemeli bunun yerine Ocak sonu itibariyle devam tasdiki yaptırılmalıdır.
18. Bilanço usulüne tabi olup fiziki ortamda defter tutanlar, yeni hesap döneminde kullanılacak defterleri tasdik ettirmelidir. E-defter sisteminde sadece yevmiye ve kebir defteri tutulabilmekte olup bu defterler haricindeki defterlerin (envanter defteri) tasdiki süresinde notere yaptırılmalıdır. Vergi Usul Kanununda kapanış tasdiki hükmü bulunmamaktadır. Açılış tasdikine tabi olup defter sayfalarının yeterli olması sebebiyle takip eden hesap döneminde de kullanılması düşünülen defterlerin devam tasdiki Ocak ayı sonuna kadar notere yaptırılmalıdır.
19. **2022 yılı brüt satış tutarı üç milyon TL'yi aşan mükellefler ile herhangi bir satış haddiyle sınırlı olmaksızın ÖTV I sayılı listedeki malların; imali, ithali ve teslimi konusunda EPDK'dan lisans alan (bayilik lisansı alanlar hariç) mükellefler ve ÖTV III sayılı listedeki malların; imali, inşa ve ithalini yapmak üzere TAPDK'dan lisans alan mükellefler, 01.01.2024 tarihinden itibaren e-Defter uygulamasına geçmek zorundadırlar. Bu mükelleflerin 445 No.lu sirkülerlerimizde yapılan açıklamalar doğrultusunda en geç 31.12.2023 tarihine kadar gerekli başvuruları yapacak şekilde yeterli yazılım ve donanımı oluşturmuş olmaları gerekmektedir.** Bu şekilde zorunlu olarak e-Defter uygulamasına dahil edilen mükellefler 01.01.2024 tarihinden itibaren yevmiye ve kebir defterlerini e-Defter şeklinde kaydetmek ve muhafaza etmek zorundadır. Bu nedenle bu mükelleflerin en geç 31.12.2023 tarihine kadar www.e-defter.gov.tr adresinden e-Defter kullanımı için başvuru yapmaları gerekmektedir.
2023 yılı brüt satışları üç milyonu aşan mükellefler ise 01.07.2024 tarihinden itibaren e-Fatura sistemine 01.01.2025 tarihinden itibaren de e-Defter sistemine dahil olacaktır.
20. **Dönem içinde kurulan veya sermaye artırımını yapan şirketler nakit sermaye artırımını yapmaları halinde yapılan nakit sermaye artırımını için nakdi sermaye artırımını indirimi hesabını yapmaları gerekmektedir.**

C. KURUMLAR VERGİSİ BEYANNAMESİNE İLİŞKİN HATIRLATMALAR

1. Yıl içinde yapılan bağış ve yardımlar gözden geçirilmeli, doğrudan gider yazılmış olanlar kanunen kabul edilmeyen gider olarak dikkate alınacak şekilde toplanmalıdır. Ticari kazançtan indirim konusu yapılabilecek bağış ve yardım tutarı doğru bir şekilde hesaplanmalı ve beyanname üzerinde indirim konusu yapılması gerektiği unutulmamalıdır.
2. Gelir ve kurumlar vergisinden istisna edilecek faaliyetler belirlenmeli ve bu faaliyetlere ait kar veya zararlar beyanname üzerinde dönem matrahının tespitinde indirim veya ilave olarak dikkate alınmalıdır. Varsa yatırım indirimi istisnası yeni kanuni düzenlemelere göre herhangi bir sınırlama yapılmadan indirim konusu yapılacağı dikkatlerden kaçırılmamalıdır.
3. 2023 Aralık ayı KDV beyannamesi verilme süresine kadar kuruma intikal etmeyen ve kayda alınamayan 2023 yılına ait olup kurumlar vergisi beyannamesinin verilme süresine kadar kuruma intikal eden faturalar, 2024 yılına önceki döneme ait gider ve zararlar olarak kaydedilebilir. Söz konusu tutarlar kurumlar vergisi beyannamesinde diğer indirimler olarak dönem kazancından indirilebilir. Benzer şekilde olup bir önceki yıla ait olan ve cari döneme kaydedilen faturaların kanunen kabul edilmeyen gider olarak dikkate alınması gerektiği unutulmamalıdır.

Sirküler No :503-2023/12
Sirküler Tarihi :12.12.2023

4. Geçici vergi dönemleri itibariyle geçici olarak yapılan muhasebe kayıtları gözden geçirilmeli ve gerekli düzeltmeler yapılmalıdır. Dönem içinde tahakkuk etmiş ancak **ödenmemiş** olan geçici vergi tutarları hesaplanacak olan kurumlar vergisinden mahsup edilmemelidir.
5. 6736, 7143, 7326 ve 7440 sayılı Kanundan istifade edenlerin, bu kanuni uygulama nedeniyle geçmiş yıllara ait zararların mahsubunda, mahsup edilebilecek zararın yarısını dikkate almaları gerekmektedir. 2022 yılı için matrah artırımını yapan ve beyannamelerinde mali zarar beyan eden mükellefler bu zararın tamamını zarar mahsubunda dikkate almamalıdır.
6. Yatırım teşvik belgesi sahibi mükellefler, indirimli kurumlar vergisine tabi tutulacak gelir ve kurum kazançlarını yeniden gözden geçirmeli ve yapılan hesaplamalara ait belgeleri talep edildiğinde derhal verecek şekilde muhafaza etmelidirler. İndirimli vergi oranına tabi tutarın tespitinde kazancın ayrı şekilde tespit edilememesi durumunda orantılanma yoluyla kazanç tespiti tevsi ve modernizasyon yatırımları için geçerli olduğu unutulmamalıdır.
7. İmalatçı ve ihracatçılara sağlanan indirimli kurumlar vergisi uygulamasında imalat ve/veya ihracat faaliyetlerinde elde edilen kazancın ayrı şekilde tespit edilmesi için gerekli çalışmaların yapılması gerekmektedir.
8. 2023 yılı kurum kazancından personele temettü ikramiyesi verilmesi düşünülüyor ise, gerekli kararlar dönem sonunda veya en geç kurumlar vergisi beyannamesinin verilmesinden önce alınmalıdır.

Bilginize sunulur.

Aktif YMM A.Ş.